

Bartusz-Dobosi László
(1971, Siófok)
író, Péccsett él,
Bertha Bulcsu-díjas

Bartusz-Dobosi László

Exit

Miklós fásultan bámult ki a koszos ablakon. Előtte a vonat restijének az asztalán ragacos összevisszaságban sörösüvegek és pálinkás poharak alkottak ösztönös rendezőelv szerinti tárlatot. Úgy hatottak, mint egy kortárs kiállítás darabjai valami romgalériában. Az ablakon besűrődő kinti fények megcsillantak a poharakon, s ettől szinte szépnek hatottak. A vonat unottan zötykölődött a rozsdás síneken, s a kezek kattogása úgy hatott a zsongó étkezőkocsiban, mint szelíd aláfestő háttérzene a külvárosi jazz-kocsmában.

Kezében ott pulzált az elmaradhatatlan cigaretta. Nikotintól megsárgult remegő ujjbegyei önálló életet éltek: szórakozottan játszadoztak az üveghamutartó szélén. Olykor minden odafigyelés nélkül, s valami őselemi rutinnal lepöc-cintette a cigaretta végén már túl hosszú nyúlt hamut. A huszonöt darabos mezítlás, piros Symphonia-csomag a maga könnyed s a költészetre emlékeztető lantos grafikájával szinte lebegett az asztalon. A hártavékony papírcsomagoláson keresztül olyan erőteljesen áramlott ki a finom dohányillat, hogy muszáj volt időnként az orrához emelve beleszippan-tania.

Szemei előtt zavaros álmképek követték egymást, amelyekben tűzvörös, majd smaragd-zöld gömböcskék, violaszínben izzó, reszkető korongocskák járták bolond táncukat. A rövid idő alatt elfogyasztott nagy mennyiségű alkoholtól már egymást gázolták gondolatai, melyeket meg sem próbált logikus rendbe szervezni.

A képek összefolytak nedves szemei előtt, s kibogozhatatlan egymásutániségben váltották egymást a valóság és a képzelet filmkockái. Andrea árulásának agyonhasznált hazugságai sziszegtek a fülébe.

Minden asszonyban van valami megfejt-hetetlen, valami elintézetlen. S bár a szakítás közöttük több mint fél éve történt, nem volt képes túllépni rajta. A karácsony csak rontott az egészen. Tavaly ilyenkor még együtt ünnepeltek. Most meg? Napok óta az utcákon kóborolt, vagy kocsmasztalokat támasztott. Ezért is ült most vonatra, hogy még csak egy városban se legyenek, s ne kelljen otthon ülnie egyedül. Csak menni bele az éjszakába. Teljesen mindegy, hova, merre, csak menni, menni jó messzire.

Fejében még a tegnap esti, a Flórián kisvendéglőben izzadó primás hegedűjének gyászos hangja sajdukt végig, ami olyan megfoghatatlan, névtelen szomorúsággal töltötte el, hogy érezte: okvetlenül történnie kell valaminek, különben belehal ebbe a körvonalazhatatlan fájdalomba.

A Zöldfa kocsmá mellett a Flórián volt még az a menedék, ahova időnként elbújt az emberek elől. A kis háromszög alakú tér sarkán állt a döngölt falú, földszintes épület. Füstös termének zsíros viaszosvászon terítővel fedett asztalaiba időről időre úgy kapaszkodott, mint a hajótörött a roncs egy-egy úszó maradványába. Ha az ember a Szent Flórián-szobor felől közelített a börtönszerűen apró ablakkal,

szűk ajtóval ellátott, régi betyártanyákra emlékeztető kisvendéglőhöz, az alacsony tető mögött, mint két égbe emelt mutatóujj emelkedtek ki a Líceum templom tornyai. Szinte figyelmeztettek az ivóban leselkedő veszélyekre.

A bejárat melletti falon, bekeretezve Takáts Gyula évtizedekkel korábban itt és ennek a helynek a tiszteletére írt verse díszelgett. Miklós kívülről tudta az egészet, mégis kivétel nélkül minden alkalommal megállt előtte, s akár kifelé, akár befelé haladt, újra és újra elolvasta kedvenc sorait. „Dús köpenyed, mint kotlós szárnya / fölöttünk hűsen szétszaladt, / s néma bánatunkat halkán nyeltük / e szentfényű cégér alatt.”

Ugyanezt érezte minden alkalommal. Ezt a néma bánatot, ezt a tehetetlenséget és főként a kilátástalan magányt. Csak nyelte, nyelte hónapok óta, s szinte kéjelegve olvasta fel magának a fájdalmas sorokat. Önkínzásában volt valami évezredes férfibánat, valami vad, elemi önpusztító erő.

Most is, ahogy a vonat elhaladó ablakai előtt sorra maradoztak el a Dunántúl berogyant tetejű falvai, amelyek között homályos csend tanyázott, ugyanezt a bánatot nyelte. A házak között sikló, repedésszerű utcák között életnek semmi nyoma sem látszott, s ez olyan marcangoló sivársággal árasztotta el, ami elviselhetetlennek tűnt. Életkedve olyan kicsinnyé zsugorodott össze, mint a haragos emberek pupillája a veszekedés kirobbanása előtti pillanatban. Úgy érezte, a múltja végérvényesen leteríti a jövőjét.

Egy ismeretlen vasútállomáson hosszan vesztegelt a vonat. Odakint az ívlámpák szűrte, párás fénye halványan derengett a vaskos, iszamos falusi csendbe burkolózott peronon. Este volt, tél. Hideg dézsa köd ömlött szét a tájon. Az állomás épületének csak a körvonalait lehetett kivenni. Egy zölden világító, Exit feliratú táblán akadt meg a szeme. Hirtelen fellobbant benne a vágy, hogy leszálljon, hogy kiszálljon, s nem csak a szerelvényből.

Egy perc múlva már ott állt az idegen település kihalt vasútállomásán a vaskos hóban, fázósan húzta össze magán lenge kabátját, és fáradtan nézett körül. A közöny, mint nagyanyja falusi tisztaszobájának súlyos dunyhája, nyomta a mellkasát.

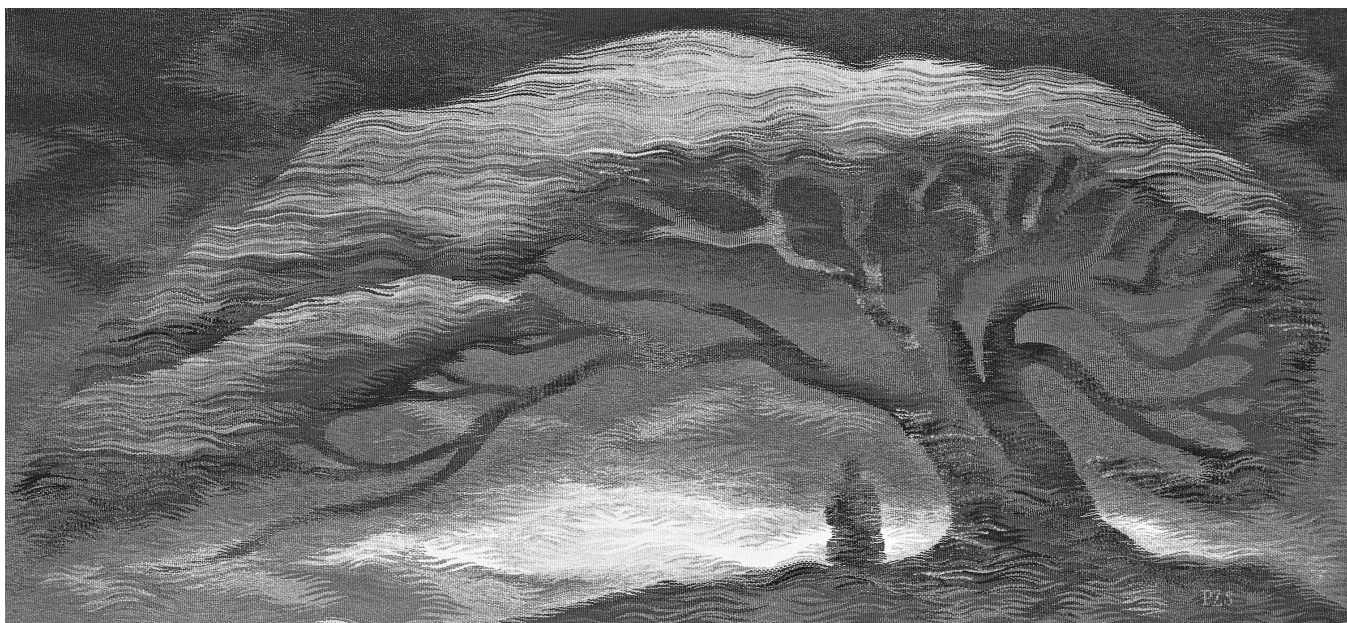
A vonat közben elindult, és a vagonok egyre vadabbul kattogva hagyták el az állomást. Miklós eszelős tekintettel bámulta a kerekeket. Valami moccanó szándék kezdett körvonala-zódni lelkében, s lépett egyet a sínek felé.

Az épület sarkánál azonban hirtelen percent egy ajtó, szája támadt a falnak, s a szürke estébe szinte kifröccsent az otthonosság aranysárgája, párálló cigarettafüst és nevető emberek önfeledt zsongása.

Riadtan torpant meg az élet váratlan felbukkanása előtt. Értetlenül bámult a fény felé, amelyből két sejtelmes alak lebegett elő. Nem látta pontosan őket, de mintha egy hatalmas szárny formájú árnyék lebegett volna mögöttük. Elindult feléjük, maga sem tudta pontosan, hogy miért. Ahogy közeledtek egymáshoz, egyre biztosabb volt benne, hogy néhány centivel a hó fölött siklanak, s alakjuk megfoghatatlan módon egybefolyik a köddel. Amikor elhaladtak egymás mellett, nem tudta kivenni az arcukat, de a belőlük áradó, s a régi karácsonyokat idéző fahéjas illat meglágyította görcsbe feszült arcizmait. Egyenesen az ajtó felé tartott.

A kocsmaasztal jó feszültség-levezető, főleg, ha bőséges alkohollal van fedve. A közöny helyét jovialis baráti szellem váltja fel, s az asztalközösség tagjait egymás iránti megbecsülés, összetartozás-érzés köti össze.

Miklós eddig egymagába zárva fuldoklott. Itt azonban az idegen emberek befogadó közegében hirtelen tág tér nyílt előtte. Márpedig valahol azt olvasta, hogy a reményhez tér kell. S íme, a halál, amely az imént még a vonatkerekek roppant örvénylésével akarta magába szipantani, most az ujjongó hajnal reményével biztatta. Belemerült ebbe a langymeleg, minden-

Égi-földi ég alatt (falikárpit)

féle felelősségtől mentes, gondtalan közegbe, s úszott az árral. Mindig is élvezte az ismeretlenségben rejlő lehetőségeket, ami most különösen felszabadító erővel hatott rá. Ingujra vetkőzve tömte magába a helyben készített kocsonyát egy öklömnyi kenyér serclivel, szegfűszeges forralt bort ivott hozzá műanyagpohárból, számolatlanul pusztította a Symphoniákat, és a maga számára is meglepően sokat beszélt.

Már pirkadt, amikor kilépett az ajtón. A felkelő Nap megvilágította az ég alját, ami a havas tetők felett egészen egyedi zöldes színben pompázott. Zúgott a feje, a gyomra émelygett. A hirtelen fényességben hunyorogva ácsorgott a kihalt peronon. Rettentő hideg volt, kemény mínuszok lehettek. S bár fogalma sem volt róla, hol van, mégis úgy érezte, hogy évezredek választják el attól az embertől, aki tegnap este felszállt a vonatra. Cigaretára gyújtott. A meleg füst átjárta a tüdejét, és végtelen biztonságérzettel töltötte el.

Csendben ballagott a kijárat felé. Maga sem tudta pontosan, hogy merre, csak menni akart.

Minden porcikája kívánta a sétát a roppant hajnali némaságban. Ki akart lépni egy még tágabb térbe. Az ajtó fölött egy halványzölden világító táblára lett figyelmes.

– Exit – olvasta magában. A szája mosolyra húzódott, és abban a pillanatban már tudta, hogy Andrea a múlté.

A falu hálósoba-csendben hallgatta gondolatait. A lába alatt roppanó hó, az orrán kiáramló füst és egy, a távolból idehallatszó kutyaugatás voltak társai. A feje fölött mintha hatalmasan suhogó szárnycsapásokra lett volna figyelmes, de akárhogy forgatta a fejét, nem látott semmit. Eszébe jutott a tegnap esti két fura alak, s fülében Takáts Gyula versének néhány sora visszhangzott: „Kinn almazöld lett az égnek alja. / Hajnal tündére virrogat”.

Felszabadult nevetésben tört ki, és eszelős rohanásba kezdett a térdig érő szűz hóban, amíg lihegve, szuszogva bele nem zuhant az egyik nagyobb kupacba. Hosszú percekig feködött ott mozdulatlanul. December 25-e reggel volt.